

NEKAJ NOVIH PODATKOV ZA BFO-S

Avtorica DUŠICA BOBEN (TESTinfo letnik 5-6 (2000-2001), št. 1)

Center za psihodiagnostična sredstva je v lanskem in letošnjem letu sodeloval pri obsežni raziskavi *Vzdržljivostni tek in druge aerobne športne aktivnosti v šolski športni vzgoji*, ki jo vodi profesor dr. Branko Škof iz Fakultete za šport, sodelujejo pa tudi psihologinji Vlasta Zabukovec in Saša Cecić Erpič. V raziskavo je bilo zajetih 1152 učencev petih in sedmih razredov osnovnih šol ter prvih in tretjih letnikov gimnazij iz različnih krajev Slovenije. Uporabljali smo različne merske pripomočke, med katerimi so bili nekateri narejeni prav za ta namen (stališča učencev in učiteljev do vzdržljivostnega teka, razredna klima pri pouku telesne vzgoje, ...), nekatere pa smo nekoliko priredili (motivacija za učence, osebne lastnosti za učence).

Uporabili pa smo tudi vprašalnik iz naše založbe, ki ga že poznate: **BFO-S – samoocenjevanje osebnostnih lastnosti za odrasle po modelu »velikih pet«**. BFO-S je standardiziran merski inštrument prirejen za slovensko govorno področje po italijanskem ocenjevalnem listu leta 1997. Posameznik sebe opisuje s pomočjo 40 bipolarnih pridevnikov na lestvici od 1 do 7. Dimenzije osebnosti so: E - energija, S - sprejemljivost, V - vestnost, Č - kontrola čustev, O - odprtost.

V raziskavi je sodelovalo 89 športnih pedagogov iz različnih slovenskih šol, vendar pa smo za naš namen izločili vse tiste, za katere nismo imeli popolno izpolnjenega vprašalnika. Tako vzorec, katerega rezultate predstavljamo, vsebuje 76 športnih pedagogov: 33 jih je bilo iz osnovnih šol (44 %) in 39 iz gimnazij (51 %), za 4 (5 %) nismo imeli podatka. Med njimi je bilo 53 % moških. Po starosti smo jih razdelili v tri skupine (preglednica 1) in prav tako po delovni dobi (preglednica 2).

Preglednica 1: Športni pedagogi v vzorcu glede na starost

Starostni razred (leta)	Število	Odstotki
24 – 35	23	30
36 – 45	32	42
46 – 58	15	20
Manjkajoči podatki	6	8
Skupaj	76	100

Preglednica 2: Športni pedagogi v vzorcu glede na delovno dobo poučevanja

Leta delovne dobe	Število	Odstotki
1 - 10	23	30
11 – 20	32	42
21 – 37	18	24
Manjkajoči podatki	3	4
Skupaj	76	100

Najprej smo seveda preverili zanesljivost BFO-S (preglednica 3), ki se je dobro ujemala s koeficienti objavljenimi v priročniku (1997).

Preglednica 3: Cronbachovi koeficienti zanesljivosti (alpha) za posamezne dimenzije BFO-S

Dimenzije	Priročnik (N = 982)	Naši izračuni (N = 76-89)
E	0,85	0,84
S	0,67	0,71
V	0,83	0,81
Č	0,83	0,79
O	0,81	0,81

Surove vrednosti smo pretvorili po normah iz priročnika v T-vrednosti in z njimi izvedli več statističnih izračunov. Osnovni deskriptivni podatki za celotno skupino športnih pedagogov so prikazani v preglednici 4.

Preglednica 4: Deskriptivni podatki za celoten vzorec na dimenzijah BFO-S

Dimenzija	M	SD	Min.	Maks.	Asimetrija	Sploščenost
E	55,90	9,27	33,33	73,49	-0,40	-0,53
S	55,01	8,53	28,59	71,21	-0,91	1,57
V	54,86	8,98	32,19	69,69	-0,50	-0,24
C	53,79	7,87	34,40	68,38	-0,13	-0,46
O	54,56	9,50	34,03	72,92	-0,05	-0,66

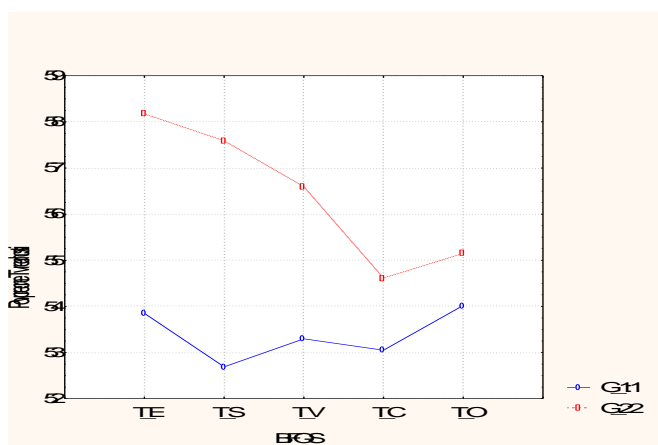
Razlike med podskupinami

Preverili smo, ali se rezultati na BFO-S statistično pomembno razlikujejo med spoloma, starostnimi skupinami, delovno dobo in šolo, na katerih športni pedagogi poučujejo. Pomagali smo si s t-testi ali pa z dvosmerno analizo variance.

Med spoloma smo našli dve statistično pomembni razliki (preglednica 5 in slika 1) med dimenzijo *energije* in *sprejemljivosti*. Na splošno dosegajo ženske višje rezultate na vseh petih dimenzijah in so vse razen dimenzije *kontrole čustev* v visokem povprečju glede na slovensko populacijo.

Preglednica 5: Izračuni t-testa med moškimi in ženskami za dimenzije BFO-S (M = aritmetična sredina, SD = standardna deviacija, N = število)

Dim.	M	M	t	df	p	N	N	SD	SD	F	p
	moški	ženske	vrednost			moški	ženske	moški	ženske	var.	var.
E*	53,85	58,17	-2,07	74	0,04	40	36	9,41	8,69	1,17	0,64
S*	52,69	57,59	-2,59	74	0,01	40	36	8,26	8,18	1,02	0,96
V	53,30	56,60	-1,62	74	0,11	40	36	9,95	7,52	1,75	0,10
Č	53,05	54,62	-0,86	74	0,39	40	36	8,54	7,07	1,46	0,26
O	54,02	55,15	-0,51	74	0,61	40	36	9,68	9,39	1,06	0,86



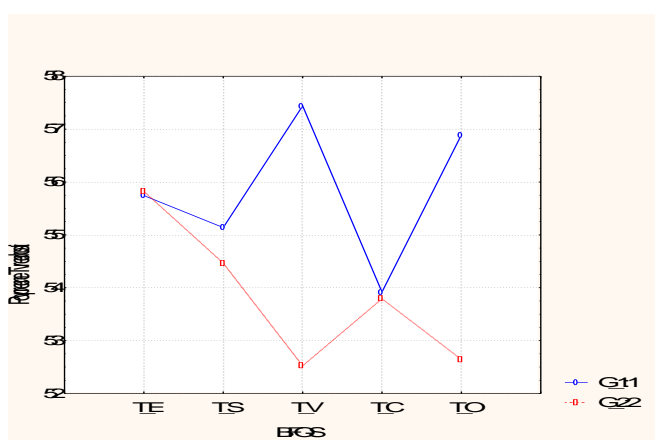
Slika 1: Profil BFO-S za moške (G1) in ženske (G2)

Med starostnimi skupinami in tudi med skupinami razdeljenimi glede na število delovnih izkušenj v prosveti nismo našli statistično pomembnih razlik.

Analiza skupin športnih pedagogov v osnovni šoli in tistih v gimnazijah je pokazala statistično pomembne razlike le v dimenziji *vestnosti*. Osnovnošolski pedagogi so dosegli visoko povprečno raven glede na slovensko populacijo, gimnazijski pa vrednost blizu slovenskega povprečja. Večja razlika v aritmetičnih sredinah se je pokazala tudi na dimenziji *odprtost*, vendar pa ni statistično pomembna (preglednica 6, slika 2).

Preglednica 6: Izračuni t-testa med osnovnošolskimi in gimnazijskimi športnimi pedagogi za dimenzije BFO-S (M = aritmetična sredina, SD = standardna deviacija, N = število, OŠ = osnovna šola, G = gimnazija)

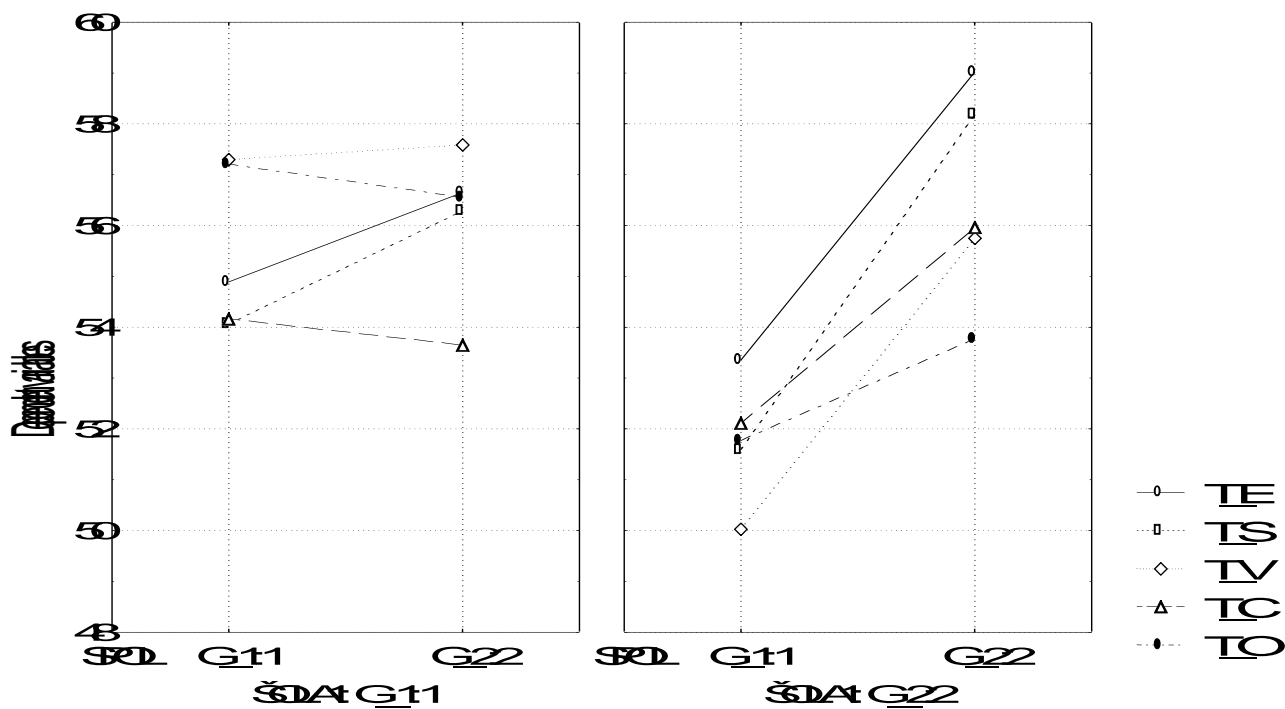
Dim.	M OŠ	M G	t vrednost	df	p	N OŠ	N G	SD OŠ	SD G	F var.	p var.
E	55,74	55,82	-0,04	70	0,97	33	39	9,15	9,72	1,13	0,73
S	55,14	54,47	0,33	70	0,75	33	39	8,35	9,03	1,17	0,65
V*	57,44	52,52	2,33	70	0,02	33	39	9,29	8,58	1,17	0,64
Č	53,92	53,79	0,07	70	0,95	33	39	7,47	8,51	1,30	0,45
O	56,89	52,64	1,89	70	0,06	33	39	9,02	9,88	1,20	0,60



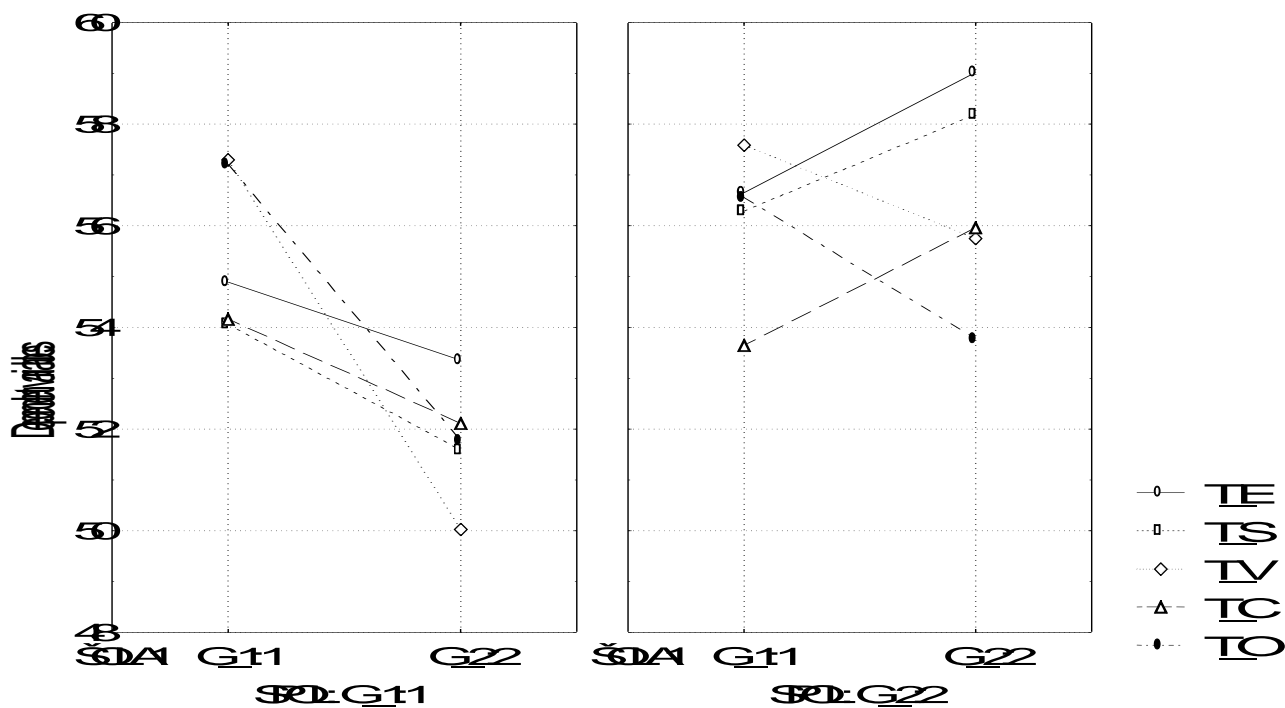
Slika 2: Profil BFO-S za športne pedagoge v osnovnih šolah (G1) in gimnazijah (G2)

Ker smo prišli do statistično pomembnih razlik med spoloma in stopnjo poučevanja pri nekaterih dimenzijah, smo izračunali osebne profile za te štiri podskupine. Profili so prikazani na sliki 3.

Priloga
2ayintacion
Fad(53),41p,816



Priloga
2ayintacion
Fad(53),41p,816



Slika 3: Profili BFO-S po podskupinah glede na spol in šolo poučevanja (Oš, gimnazija)

Podskupine, ki smo jih tako dobili, so majhne, zato ne smemo posploševati rezultatov. Iz slike 3 lahko razberemo, da imajo športne pedagoginje višje povprečne vrednosti na dimenzijah energija in sprejemljivost od moških kolegov ne glede na šolo, v kateri poučujejo. Povprečne vrednosti zanje so v visokem povprečju glede na slovensko populacijo. Moški in ženske se v osnovni šoli po teh dveh dimenzijah ne razlikujejo veliko (do 2 T vrednosti), večje razlike med spoloma pa so v gimnazijah. Gimnazijske športne pedagoginje dosegajo visoko povprečen rezultat na dimenzijah E in S in najvišjo vrednost med štirimi izbranimi podskupinami.

Največjo povprečno vrednost za dimenzijo vestnost dosegajo osnovnošolski športni pedagogi ne glede na spol. Športne pedagoginje v osnovnih šolah in gimnazijah se ne razlikujejo veliko glede na V (približno 2 T vrednosti). Večje so razlike med moškimi športnimi pedagogi v osnovnih šolah in gimnazijah. Gimnazijski športni pedagogi imajo povprečno vrednost (T = 50) na dimenziji vestnost, vendar najmanjšo med štirimi izbranimi skupinami.

Viri:

Caprara, G. V., Barbaranelli, C., Borgogni, L., Bucik, V., Boben, D. (1997). Model "velikih pet" – pripomočki za merjenje strukture osebnosti, Center za psihodiagnostična sredstva, Ljubljana.